

Sıddık Akbayır
kurmacanın sınırları
çözümlmeler

HUZUR	AHMET HAMDİ TANPINAR
İNCE MEMED I	YAŞAR KEMAL
YENİ HAYAT	ORHAN PAMUK
FİKRİMİN İNCE GÜLÜ	ADALET AĞAOĞLU
AMİDA EĞER SANA GELEMEZSEM	ÖZCAN KARABULUT
SES	SABAHATTİN ALİ
DEMİRYOLU HİKÂyecİLERİ: BİR RÜYA	OĞUZ ATAY
TOMRUK	OSMAN ŞAHİN
KUŞLAR DA KADERLE UÇAR	MUSTAFA KUTLU
BOYACIKKÖY'DE KANLI BİR AŞK CİNAYETİ	MURATHAN MUNGAN

Siddık AKBAYIR

KURMACININ SINIRLARI ÇÖZÜMLELER

ISBN 978-625-8325-68-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Eylül 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Sıddık AKBAYIR

1966 Erzurum doğumlu. Uludağ Üniversitesi Balıkesir Necati-bey Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Akademik çalışmalarını Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde yaptı. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görevlidir.

ORCID No: 0000-0002-9094-2098

Kitapları

Aynı Göğün Uzak Yıldızları | Nâzım Hikmet-Necip Fazıl, 7. Basım, Lim Yayınları, İstanbul 2018.

Bohem Orhan Âşık Kemal | Orhan Pamuk-Yaşar Kemal, 3. Basım, Lim Yayınları, İstanbul 2018.

Yoktur Gölgesi Türkiye'de | Sezai Karakoç, 2. Basım, Lim Yayınları, İstanbul 2018.

Damlada Umman Arayan Bir Hafız | Cahit Zarifoğlu, Lim Yayınları, İstanbul 2018.

Ahmet Hangi Tanpınar? | Toplu Fotoğraflarda Bile Vesikalık Çıkan Bir Yalnız, Lim Yayınları, İstanbul 2018.

Fâtih'in Son Akşamı | Mehmed Nasıl Fâtih'in Oldu?, Lim Yayınları, İstanbul 2018.

Kuyusu Gözlerinde Bir Yusuf | Cemil Meriç, Lim Yayınları, İstanbul 2018.

Orhan Veli | Şiir Atlasında Garip Bir Yaprak, Siyah Beyaz Yayınları, İstanbul 2021.

Cemal Süreya | Fırat Kenarında İnce Bir Duman, Siyah Beyaz Yayınları, İstanbul 2021.

Ahmed Arif | Ustura Mavisi Bir Şimşek, Siyah Beyaz Yayınları, İstanbul 2021.

Ülkü Tamer | Söz Denizinde Sakin Bir Dere, Siyah Beyaz Yayınları, İstanbul 2021.

Haydar Ergülen | Şiir Adımlı Bir Yolcu, 3. Basım, Siyah Beyaz Yayınları, İstanbul 2021.

Bazı Maviler Daha Derindir | Bir Özcan Demirel Portresi, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2015.

Derin Kuyuların İnce Serin Suları | Aytaç Açıkalin Kitabı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2016.

Turgut ile Tomris | Bir Bozuk Saattir Yüreğim Hep Sende Durur, 4. Basım, Hayyikitap, İstanbul 2019.

Hilmi Yavuz | Ne Kadar Gitsem O Kadar Uzak, Ferfir Yayınları, İstanbul 2011. [Tükendi]

- Özcan Karabulut** | Öyküler Kimi Söyler?, Ferfir Yayınları, İstanbul 2011. [Tükendi]
- Önünde Büyüdüğümüz Afişler**, Destek Yayınları, İstanbul 2013. [Tükendi]
- Edebiyat Karın Doyurmaz Çay İçirir**, 4. Basım, Akçağ Yayınları, Ankara 2010. [Tükendi]
- Tütün ve Kola** | Orhan Gencebay-Müslüm Gürses-Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Asur Yayınları, İstanbul 2010. [Tükendi]
- Eğitim Fakülteleri İçin Cümle ve Metin Bilgisi** | Okuma Anlama Yorumlama Çözümleme, 7. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2013.
- Edebiyat ve Disiplinlerarası Etkileşim**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2014.
- Yaratıcı Yazarlık Dedikleri**, 2. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2021.
- Hikâyeleriyle Şiir Çözümlmeleri**, 3. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2022.
- Kurmacanın Sınırları** | Çözümlmeler, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2022.

SUNU

Her okuma, anlama, yorumlama ve çözümlleme süreci; metne yöneltlen “Metin; neyi, niçin, nasıl anlatıyor?” sorularına yanıt arama çabasıdır. Bu üç soruya verilecek yanıtlar, metnin temel, tematik ve estetik özelliklerinin karşılığını belirlemek, bir bakıma kurmacanın sınırlarını çizmektir.

Her yöntemin, önereni bağlayıcı kurallar içerdiğini unutmadan birçok çözümlleme yönteminden izler taşıyan bu çalışmada farklı sanat anlayışlarına, farklı yazılış sistemlerine sahip beş roman, beş öykü seçildi.

Çözümlleme aşamaları aynı olsa da roman-öykü karşılaştırmasındaki farklılıklar, ayrıntılar, metin çözümlmeleri için de dikkate alınabilecek ölçülerdir.

Sıddık AKBAYIR

Ankara 2022

İÇİNDEKİLER

Sunu.....	v
GİRİŞ	1
HUZUR AHMET HAMDİ TANPINAR.....	27
İNCE MEMED 1 YAŞAR KEMAL.....	64
YENİ HAYAT ORHAN PAMUK.....	100
FİKRİMİN İNCE GÜLÜ ADALET AĞAOĞLU	139
AMİDA EĞER SANA GELEMEZSEM ÖZCAN KARABULUT	174
SES SABAHATTİN ALİ.....	198
DEMİRYOLU HİKÂyecİLERİ - BİR RÜYA OĞUZ ATAY.....	222
TOMRUK OSMAN ŞAHİN.....	239
KUŞLAR DA KADERLE UÇAR MUSTAFA KUTLU.....	253
BOYACIKÖY'DE KANLI BİR AŞK CİNAYETİ MURATHAN MUNGAN.....	271

GİRİŞ

I. ROMAN ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ

TEMEL ÖZELLİKLER

1. AÇIKLAMA

Açıklamada başlık, künye-jenerik bilgileri; romanın yazıldığı, yayımlandığı dönem, yıl, yer; yorumu yönelik yazarla ilgili bilgiler, romanın farklı sanat disiplinlerine uyarlanması gibi metin dışı nesnel veriler üzerinde durulur.

2. ROMAN TÜRÜ

- İçerdiği konuya göre: felsefî roman, metafizik roman, psikolojik roman, polisiye roman, bilim-kurgu romanı, aşk romanı, tarihî roman, çocuk romanı, yol romanı, göç romanı, kent soylu aydın romanı, metafizik roman...
- Benimsenen yazınsal akıma göre: klasik roman, romantik roman, realist roman (klasik gerçekçilik, toplumcu gerçekçilik), natüralist roman...
- Anlatım tekniğine göre: anı-roman, röportaj-roman, biyografik-roman, nehir roman, belgesel roman, tefrika roman...
- Anlatı yerlemlerini ele alışındaki farklılığa göre: post-modern roman, üstkurmaca roman, bilinçaltı romanı, büyülü gerçekçi roman, fantastik roman...

Yerlem: Bir mekânda bulunan kişi ve nesnelerin birbirlerine göre nerede buldukları ve konumlandırılış biçimleri anlamına gelir.

Bütün bu adlandırmaları özeti, romanları ‘popüler romanlar ve ‘estetik romanlar’ açısından sınıflandıran yaklaşımdır.

Popüler Romanlar

Yazarı açısından estetik bir amaç güdülmeksizin kaleme alınan; yazılıp yayımlanmasında başta ticarî kaygı olmak üzere, sanat dışı nedenler bulunan; okurun düşünsel yapısından çok, duygu ve heyecanlarını harekete geçirmeyi hedefleyen; çok sayıda okura ulaşan; kolay anlaşılıp rahat çözümlenen; okurda belirli bir düzey aramayan; klişeleşmiş bir yapı arz eden; birçoğu filme alınarak -okur dışında- sinema ve televizyonda da çok sayıda izleyiciye ulaşan romanlardır. Bu tür pek çok belirleyici özelliği bulunan bu tür romanlara *popüler romanlar* denir.

Estetik Romanlar

Yazarı tarafından estetik bir amaçla ciddi bir uğraş olarak kabul edilen; yayımlanması sadece ticarî nedenlere dayanmayan; okuru hazır duygu ve düşünce kalıplarından sıyrıp her şeyi sorgulayıcı bir konuma getiren; yine, okurda belirli bir kültürel ve estetik birikim arayan; bu sebeple az sayıda okura ulaşan; kurgusu ve anlatım tekniği açısından orijinallik arz eden nitelikte romanlardır. Bu tür romanlara da *estetik romanlar* denir.